

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
 /Іван КАЛИНИЧ/
« 30 » червня 2022 року

**СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Назва курсу	Регіональна економічна і соціальна географія
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра «Фізичної географії та раціонального природокористування»
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладач і курсу	Славик Р.В., Антонюк О.С.
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	oksanaantonuk43@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=768
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	8,5/255
Обсяг курсу	Аудиторних годин 88, лекційних 60 год., практичних 28 год., самостійних 92 год.
Формат курсу	Очний
Анотація до курсу	Розкрито теоретичні засади курсу "Регіональна економічна та соціальна географія світу", процес формування політичної карти світу та особливості її на сучасному етапі. Охарактеризовано основні регіони світу, їх господарство, соціальну сферу, місце у міжнародному географічному поділі праці, детально охарактеризовано окремі країни кожного регіону. Для студентів географічного факультету ДВНЗ «УжНУ».
Ключові слова	Регіон, країна, соціально-економічна характеристика, економіко-географічна характеристика, міжнародний географічний поділ праці, міжнародна організація.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни « Регіональна економічна і соціальна географія » є розкриття знань про особливості територіальної організації суспільства або окремих його частин – населення, виробничої, соціальної, духовної чи природничої сфер, опанування практичних навичок аналізу окремих територій, регіонів, країн, міст тощо, характеристика суспільно-географічних комплексів зарубіжних територій. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей

	розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя (ЗК 2); - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 3); - здатність працювати в команді (ЗК 4); - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 5); - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 7); - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 8); - здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 10); - здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків (ФК 1); - володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів (ФК 2); - здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів (ФК 3); - здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання) (ФК 4); - здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (ФК 7); - здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства (ПК 1); - здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному) (ПК 2); - здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України (ПК 3); - здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей (ПК 5); - здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону (ПК 6).
Прорекуві зити курсу	Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Регіональна економічна і соціальна географія» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП): ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.07 “ Середня освіта. Географія”: ОК 2.10 “Фізична географія материків та океанів”; ОК 2.1 “Загальне землезнавство”; ОК 2.15 “Основи суспільної географії”.
Очікуван ні результат и навчання	Студент повинен знати теорію предметної області, зв'язок регіональної географії з іншими науками природничого циклу - РН 1, 3,5,13 Знати політичну карту світу, історико-географічні регіони і типи зарубіжних країн за рівнем соціально-економічного розвитку -РН 14,18 Уміти складати соціально-економічні карти регіонів, країн, районів світу РН 20 Вміти працювати із статистичними матеріалами - РН 17,18 Розуміти сучасні тенденції в управлінських, функціонально-галузевих, територіальних структурах та зовнішньо-економічних комплексах країн та регіонів - РН 18,20 Володіти можливостями застосування результатів аналітичних досліджень для

	якісної оцінки розвитку територій та бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності - РН 19,20 Здійснювати соціально-економічне прогнозування розвитку територій - РН 14,15	
Навчальні і технічні та методи, які будуть використані під час викладання курсу	Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності – лекції. Наочні методи – ілюстрації, використання картографічних, демонстраційних матеріалів. Практичні методи – виконання практичних робіт. Методи контролю та самоконтролю – виконання самостійної роботи, усна та письмова перевірка знань.	
Необхідне обладнання	Технічні засоби: дидактичні матеріали, сайт електронного навчання, презентаційні матеріали. Обладнання: навчальні настінні карти (фізичні, економічні, політичні) материків та окремих країн, атласи, картографічні регіонів, контурні карти для практичних робіт, методичні матеріали з курсу.	
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи Модульний контроль проводиться у формі аудиторної письмової контрольної роботи з тем змістовного модуля. На модульну контрольну роботу відводиться 50 балів. Критерії поточної модульної оцінки знань студентів	
	Письмова контрольна робота	Критерії оцінки
	40-50	повністю розкрито сутність понять, дане його чітке визначення або проаналізовано і зроблено висновок з конкретного теоретичного положення. В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань.
	25-40	достатньо повно розкрито сутність питань та понять, обґрунтовано під час письмових відповідей, в основному розкрито зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	15-25	не в повному обсязі розкрито суть теоретичних питань, поверхневе володіння навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	5-15	студент частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	0-5	студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.
Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю		

Підсумковий контроль знань проводиться у формі заліку (в першому семестрі вивчення дисципліни) та екзамену (у другому семестрі вивчення дисципліни) у формі усної перевірки знань – відповідей на питання екзаменаційних білетів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	Визначення знань студента
90 – 100	A	відмінно	зараховано	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому
82-89	B	добре		Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому.
74-81	C			Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми

						не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю.
		64-73	D	задовільно		Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
		60-63	E			Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому.
		35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому.

		0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не засвоїв навчальної програми, не зміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю.
Підсумковий контроль, форма	Форми поточного контролю: практичні роботи, усне опитування, робота з картами, тестування, самостійна робота, підготовка презентацій за темами. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота. Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен.					
Зміст курсу	Змістовий модуль 1. Сучасна регіональна економічна і соціальна географія світу. Характеристика Європи. <i>Регіональна економічна і соціальна географія.</i> Тема 1. Теоретичні засади регіональної економічної і соціальної географії. Розвиток та сучасний стан економічної та соціальної географії зарубіжних країн. Значення і суть типології. Основні показники для типології держав. Типи держав сучасного світу за рівнем соціально-економічного розвитку. Тема 2. Центральна Європа. Етапи формування політичної та економічної карти Центральної Європи у XX ст. Чинники формування та особливості господарства. Тема 3. Центральна Європа. Місце регіону у міжнародному поділі праці. Суспільно-географічна характеристика Польщі. Тема 4. Центральна Європа. Суспільно-географічна характеристика Болгарії. Суспільно-географічна характеристика Албанії. Тема 5. Західна Європа. Місце і роль держав Західної Європи у сучасному світі. Загальна характеристика господарства регіону. Особливості розвитку і сучасний стан господарства Німеччини. Тема 6. Західна Європа. Територіальна структура господарства Німеччини. Суспільно-географічна характеристика Франції. Тема 7. Західна Європа. Велика Британія: передумови становлення та сучасний стан господарства. Загальна характеристика господарства Італії. Змістовий модуль 2. Характеристика країн США, Англо-Америци, Латинської Америки, Південно-Західної Азії. Тема 8. Сполучені Штати Америки. Географічне положення, природні умови та ресурси. Населення. Тема 9. Сполучені Штати Америки. Основні риси господарства. Господарські (міжгалузеві комплекси). Тема 10. Англо-Америка. Територіальна структура господарства США. Особливості розвитку та сучасний стан господарства Канади. Міжнародні економічні зв'язки США та Канади. Тема 11. Латинська Америка. Політична карта регіону. Природні умови та ресурси. Населення. Особливості розвитку, загальні риси та сучасний стан господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Тема 12. Латинська Америка. Чинники формування, галузева та територіальна					

структура господарства Бразилії. Чинники формування, галузева та територіальна структура господарства Аргентини. Чинники формування, галузева та територіальна структура господарства Мексики.

Тема 13. Південно-Західна Азія. Територія, місце в світі, географічне положення. Політична карта «гарячі точки» регіону. Природні умови і ресурси. Нафтогазовий басейн Перської затоки. Населення. Рівень економічного і соціального розвитку.

Тема 14. Південно-Західна Азія. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Тема 15. Туреччина. Особливості географічного положення. Державний устрій та участь у міжнародних інтеграційних об'єднаннях. Природні умови та ресурси. Населення, історичні особливості формування і розвитку. Загальна характеристика господарства. Внутрішні відмінності.

Змістовий модуль 3. Характеристика країн Південної, Південно-Східної, Східної Азії.

Тема 16. Південна Азія. Територія, географічне положення. Політична карта регіону. Природні умови і ресурси. Сучасний рівень та особливості соціально-економічного розвитку.

Тема 17. Індія. Місце в світі. Спосіб та умови життя населення, расова та демографічна ситуація. Загальна характеристика господарства.

Тема 18. Індія. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності.

Тема 19. Південно-Східна Азія. Територія. Географічне положення. Інтеграційні процеси. Природні умови і ресурси.

Тема 20. Південно-Східна Азія. Населення. Іслам, буддизм, католицизм. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки.

Тема 21. Південно-Східна Азія. Рекреаційні ресурси. Сінгапур..

Тема 22. Східна Азія. Східна Азія - одна з найбільш активних зон світової політики й економіки сучасного світу. Політична карта та основні показники розвитку країн регіону. Китай. Місце в світі, географічне положення, природні умови і ресурси. Суспільний лад, державний устрій. Соціальна й економічна політика.

Тема 23. Китай. Населення та сучасні демографічні процеси. Загальна характеристика господарства. Зовнішні економічні зв'язки. Внутрішні відмінності.

Змістовий модуль 4. Характеристика високо розвинутих країн Азії. Країни Африки, Австралії та Океанії.

Тема 24. Японія. Місце у світі, склад території, географічне положення. Земля та природні ресурси в господарстві Японії. Сировинна залежність. Населення. Мегаполіс Токайдо. Георелігійна ситуація. «Три відкриття Японії». Передумови та чинники становлення й економічного зростання.

Тема 25. Японія. Структура господарства, промисловість, енергетика. Система науково-дослідних та конструкторських робіт і комплекси високих технологій. Агропромисловий комплекс. Транспортний комплекс. Зв'язки між островами. Місце у міжнародному поділі праці. Внутрішні відмінності та міста.

Тема 26. Африка. Етапи формування політичної карти. Природні умови та ресурси. Особливості розвитку та загальні риси господарства. Територіальні відміни.

Тема 27. Африка. Вплив глобалізації на місце Африки у сучасному світі. Південна Африка: суспільно-географічна характеристика. Господарський комплекс Нігерії.

	Тема 28. Африка. Суспільно-географічна характеристика Єгипту. Ефіопія – одна з найменш розвинутих держав у світі. Тема 29. Австралія. Природно-ресурсний потенціал. Населення. Особливості розвитку та сучасний стан господарства. Зовнішньоекономічний комплекс. Внутрішні відміни. Тема 30. Океанія. Політична та економічна карта Океанії. Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії. Своєрідність участі Океанії у міжнародному поділі праці. Океанія. Сільське господарство. Промисловість. Рекреація і туризм регіону.
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – 688с. 2. Гладкий Ю.И., Чистобаев А.И. Регионоведение. – М, 2001. 3. Европейский экономический бюллетень – Нью-Йорк, Женева, 1995-2001. 4. Економічна і соціальна географія світу\\ Яценко Б.П., Любіцева О.О., Юрківський М.В. та ін.. – К.: АртЕК, 1997. 5. Соціально-економічна географія світу\\ за ред. С.П. Кузика.- Львів: «Світ», 2002, - 671 с. 6. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. – 2 вид. – К.: Либідь, 2008. Допоміжна література 1. Економічна і соціальна географія світу. Алас для 10-11 класів. – К., ППТ, 2002. - 48с. 2. Етнополітична карта світу ХХІ ст.- Тернопіль, Мандрівець, 2000.
Інформаційні ресурси	1. Підручники для вивчення навчальної дисципліни: https://textbook.com.ua/geografiya/1473445580/s-115 http://geografica.net.ua/publ/galuzi_geografiji/ekonomichna_geografija_zarubizhnikh_krajin/centralna_evropa_transport_zovnishnoekonomichni_zv_39_jazki_rekreacija_ta_turizm/64-1-0-887 https://omolodim.at.ua/publ/bezuglij_v_v_kozinec_s_v_regionalna_ekonomichna_ta_socialna_geografija_svitu_posibnik_kijiv_vidavnicij_centr_quot_akademija_quot_2003_688_s/1-1-0-132 http://repository.vsau.org/getfile.php/2249.pdf 2. Освітні портали: http://www.geograf.com.ua/countries
Питання для підсумкового контролю	Питання для підсумкового контролю Змістовий модуль І 1. Типологія і типи держав світу. 2. Економічно високорозвинені «малі» країни Західної Європи. 3. Середньорозвинені держави Західної Європи. 4. Середньорозвинені держави Центральної Європи. 5. Найменш розвинуті держави світу. 6. Соціально-економіко-географічна характеристика Південно-Західної Азії. 7. Соціально-економічна географія Швейцарії. 8. Соціально-економічна географія Нідерландів.

9. Соціально-економічна географія Фінляндії.
10. Соціально-економічна географія Чехії.
11. Соціально-економічна географія Болгарії.
12. Соціально-економічна географія Македонії.
13. Соціально-економічна географія Польщі.
14. Соціально-економічна географія Німеччини.
15. Соціально-економічна географія Великої Британії.
16. Соціально-економічна географія Франції.
17. Соціально-економічна географія Італії.
18. Велика Британія на ринку міжнародних послуг.
19. Франція на світовому туристичному ринку.
20. Машинобудування і хімічна промисловість ФРН.

Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:

21. Іль-де –Франс та Паризький басейн.
22. Середземномор'я.
23. Південний Захід Франції.
24. Південна Англія.
25. Центральна Англія.
26. Шотландія.
27. Північний Рейн-Вестфалія.
28. Північ ФРН.
29. Прирейнський Південний Захід.
30. Саксонсько-Тюрингський район.
31. Північ Італії.
32. Центр Італії.
33. Південь Італії.
34. Центральний район Польщі.
35. Південь Польщі.
36. Північ Польщі.

Змістовий модуль 2

1. Країни-нафтоекспортери.
2. Соціально-економічна географія США.
3. Соціально-економічна географія Канади.
4. Соціально-економічна географія Мексики
5. Соціально-економічна географія Бразилії.
6. Соціально-економічна географія Аргентини.
7. Соціально-економічна географія Туреччини.
8. Формування території США та американської нації.
9. Позиції США у світі, причини і умови.
10. Північноамериканський тип господарства.

Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:

11. Босваш.
12. Південь США.
13. Захід США.
14. Північ США.
15. США. Характеристика географічного положення.
16. Основні риси господарства Канади.
17. Рівень економічного і соціального розвитку країн Південно-Західної Азії. Зовнішньоекономічні зв'язки.

18. Основні риси господарства США.
19. Аргентина. Загальна характеристика.
20. Туреччина – особливості географічного положення.
21. Характеристика населення США
22. Основні риси господарства Бразилії.
23. Природні умови і ресурси Південно-Західної Азії.
24. Характеристика господарських комплексів США.
25. Основні риси господарства Мексики.
26. Нафтогазоносні райони Перської затоки.

Змістовий модуль 3

1. Соціально-економіко-географічна характеристика Східної Азії.
2. Соціально-економіко-географічна характеристика Південно-Східної Азії.
3. Соціально-економіко-географічна характеристика Південної Азії.
4. Соціально-економічна географія Китаю.
5. Соціально-економічна географія Індії.
6. Причини, ознаки і наслідки слаборозвинутості Індії.
7. Спеціальні економічні зони і відкриті «порти» Китаю.
8. Соціально-економічна географія Сінгапуру.

Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:

9. Південь Індії.
10. Захід Індії.
12. Схід Індії.
13. Північ КНР.
14. Дунбей.
15. Південний Китай.
16. Південно-Західний Китай.
17. Південна Азія. Характеристика природних умов і ресурсів.
18. Китай, місце у світі. Природні умови, ресурсний потенціал.
19. Зовнішньоекономічні зв'язки Східної Азії.
20. Характеристика географічного положення Південної Азії.
21. Населення, особливості демографічної ситуації Китаю.
22. Південно-Східна Азія, природні умови та ресурси.
23. Загальна характеристика господарства Індії.
24. Природні умови і ресурси Південно-Східної Азії.
25. Характеристика господарства Сінгапуру.
26. Населення. Внутрішні відмінності Індії.
27. Загальна характеристика господарства Китаю.
28. Південно-Східна Азія, особливості господарського комплексу.

Змістовий модуль 4

1. Соціально-економіко-географічна характеристика Північної Африки.
2. Соціально-економіко-географічна характеристика Західної Африки.
3. Соціально-економічна географія Австралії.
4. Соціально-економіко-географічна характеристика Східної Африки.
5. Соціально-економічна географія Японії.
6. Соціально-економічна географія ПАР
7. Соціально-економічна географія Австралії.
8. Соціально-економіко-географічна характеристика Південної Африки.
9. Соціально-економіко-географічна характеристика Центральної Африки.
10. Соціально-економічна географія Росії.
11. Соціально-економічна географія Нової Зеландії.

Економіко-географічна характеристика окремих географічних регіонів:

12. Канто.
13. Кінкі.

	14. Хоккайдо. 15. Японія. Місце в світі, склад території та географічне положення. 16. Особливості розвитку і загальні риси господарства Африки. 17. Суспільно-географічна характеристика Нової Зеландії. 18. Населення Японії. Мегаполіс Токайдо. 19. Господарський комплекс Нігерії. 20. Природно-ресурсний потенціал Австралії. 21. Структура господарства Японії. Промисловість, енергетика. 22. Природні умови і ресурси Африки. 23. Австралія – особливості розвитку господарства, внутрішні відміни. 24. Характеристика агропромислового комплексу Японії. 25. Ефіопія – одна з найменш розвинутих держав світу. Загальна характеристика. 26. Своєрідність участі Океанії у міжнародному поділі праці.
--	---